

ГЕОГРАФІЧНА НАУКА І ОСВІТА: ПОГЛЯД У ХХІ СТОЛІТТЯ

Під такою назвою 10-12 жовтня 2002 р у Тернопільському державному педагогічному університеті ім Володимира Гнатюка з ініціативи кафедри фізичної географії відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 100-річчю від дня народження українського географа і організатора освіти професора Івана Тесли. Ювіляр, на жаль, мало відомий в Україні, бо більшу половину (52 роки з 94) прожив у Канаді, там і помер у 1996 р. і похований в м Торонто. За колишнього тоталітарного режиму його ім'я в Україні замовчувалось як "ворога народу", і тільки тепер, коли Україна стала незалежною, воно виходить з забуття. Працюючи у Львові (до 1944 р), а потім у Німеччині та Канаді, Іван Тесля вніс вагомий вклад у розвиток метеорології і кліматології, був одним з організаторів шкільної освіти в Галичині, а в останні десятиріччя свого життя став найавторитетнішим дослідником українських поселень в Канаді.

Організаторами конференції були Міністерство освіти і науки України, Інститут географії НАН України, Українське географічне товариство та Фонд Олександра Смакука.

В роботі конференції взяли участь близько 90 вчених-географів, які представляли 20 вузів та наукових установ Києва, Львова, Харкова, Луганська, Вінниці, Рівного, Луцька, Тернополя та інших міст України.

Крім пленарних засідань, працювали чотири секції:

- 1 Іван Тесля як педагог, громадський діяч та історик;
- 2 Фундаментальні географічні дослідження з фізичної географії;
- 3 Фундаментальні географічні дослідження з суцільної географії;
- 4 Географічна освіта і організація навчально-виховного процесу у видних навчальних закладах.

Загальну увагу привернули доповіді Л.Г Руденка (директора Інституту географії НАН України, чл-кор. НАН України, доктора географічних наук, професора) – Фундаментальні географічні дослідження в Україні та їх прикладне значення; Шищенко П.Г. (чл-кор. АН України, доктора географічних наук, професора), Олійника Я.Б. (доктора географічних наук, професора), Дмитрука О.Ю. (канд. географічних наук, доцента) – Концепція стандарту вищої базової географічної освіти, Ковальчука І.П. (доктора географічних наук, професора) – Еколого-географічні дослідження зміни довкілля Українських Карпат: аналіз, синтез, прогноз.

Ряд доповідей було присвячено Івану Тесли. Серед них, "Науково-освітня діяльність Івана Тесли у контексті становлення української національної географії", з якою виступив доктор географічних наук, професор Шаблій І.: "Професор Іван Тесля: вчений-географ та організатор освіти" – кандидат геолого-мінералогічних наук, професор Свинко Й.М.; "Іван Тесля як історик" – ст. викладач Дітчук І.Л. та ін.

11 жовтня, у другій половині дня роботу конференції було продовжено на батьківщині Івана Тесли, в селі Настасові Тернопільського району. Там освячено пам'ятний знак на місці, де стояла хата вченого та проведено урочисту академію до 100-річчя від дня народження Івана Тесли за участю органів місцевого самоврядування, представників політичних партій, учнів місцевої загальноосвітньої школи та громадськості села. У роботі урочистої академії, крім науковців Тернополя, Києва, Львова та інших міст України, взяла участь і виступала зі спогадами про багька Марічка Тесля (дочка вченого, яка проживає в Канаді). Святкування закінчилось великим концертом, який підготували учні місцевої школи та молодь села.

12 жовтня для учасників конференції проведено красназавчу екскурсію по південній частині Тернопільської області, під час якої вчені ознайомилися з природними об'єктами краю, історичними та архітектурними пам'ятками міс: Бучача і Геребовлі. Частина

учасників побувала в смт. Почаєві, м. Кременці, та інших населених пунктах північної частини області.

Учасники конференції відзначили високий рівень організації та проведення пленарних і секційних засідань, краєзнавчих екскурсій по Тернопільщині, урочистої академії, присвяченої 100-річчю від дня народження Івана Тесли в с. Насасів. Схвально було сприйнято також те, що до початку роботи конференції було опубліковано доповіді, які внесено до програми її роботи, книгу "Професор Іван Тесля" та буклет-запрошення з інформацією про основні віхи життя і діяльності ювіляра.

Заслухавши і обговоривши виготовшені доповіді, конференція ухвалила

1. Конференція вважає за необхідне подальше вивчення наукової спадщини українських географів, особливо тих, які через тривале існування в Україні тоталітарного режиму були мало відомі широкій громадськості. Висвітлювати їх життєвий і творчий шлях в серії збірників "Постаті українського землезнання", започаткованої професором О.І Шаблієм.

2. Продовжувати фундаментальні географічні дослідження природних та суспільно-географічних систем на новій методологічній основі, передусім вивчення проблем трансформації ландшафтів під впливом антропогенного навантаження, реструктуризації господарських об'єктів в умовах становлення ринкових відносин.

3. Вважати за необхідне створення в кожній природній області географічних стаціонарів для здійснення моніторингу довкілля.

4. Порушити перед державними органами питання про створення на території вугільного регіону Луганської області вільної економічної зони.

5. Продовжити розробку стандартів географічної освіти. З цією метою здійснити:

а) моніторинг стандартів всіх ланок географічної освіти від шкільної до вузівської,

б) стандартизувати базові навчальні плани і зміст основних навчальних географічних дисциплін у вузах, відповідно до змін при реформуванні освіти в Україні (згідно з Національною доктриною освіти XXI ст.)

Провести науково-практичну конференцію, присвячену обговоренню структури і змісту сучасної географічної освіти,

в) продовжити розпочаті в Інституті географії НАН України, на кафедрах географії вузів роботи по підготовці навчальних посібників і підручників, їх електронних варіантів, програмно-методичного забезпечення

6. Порушити клопотання перед Міністерством освіти і науки України про ліцензування нових спеціальностей – географія і основи економіки, економіки туризму, музейної і екскурсійної діяльності, управління регіонами, регіональна економіка.

7. Учасники конференції висловлюють подяку організаційному комітетові, зокрема професору Свинку Й.М., за високий рівень організації і проведення пленарних і секційних засідань, екскурсій по Тернопільщині, урочистої академії, присвяченої 100-річчю від дня народження І.Тесли в Насасові.

Й.М.Свинко